

Månadslön kr.	Preliminär skatt									
	för ogift person (utan barn)	för gift man								
		utan barn	med 1 barn	med 2 barn	med 3 barn	med 4 barn	med 5 barn	med 6 barn	med 7 barn	med 8 eller flera barn
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
370-- 379-99	69	57	48	40	35	29	24	22	20	18
380-- 389-99	71	59	50	42	36	30	25	23	21	19
390-- 399-99	74	62	53	44	38	32	27	24	22	20
400-- 419-99	77	66	56	47	41	35	29	26	24	22
420-- 439-99	82	70	60	51	44	38	32	28	26	24
440-- 459-99	87	74	65	56	47	41	36	31	28	26
460-- 479-99	92	79	70	60	50	45	39	34	30	28
480-- 499-99	98	84	74	65	53	48	42	37	32	30
500-- 519-99	103	89	79	69	57	51	46	40	35	33
520-- 539-99	108	94	84	74	61	55	49	44	38	35
540-- 559-99	113	99	88	78	65	58	53	47	41	37
560-- 579-99	119	104	93	83	70	61	56	50	45	40
580-- 599-99	124	109	98	88	75	65	59	54	48	43
600-- 619-99	129	114	103	93	79	68	62	57	51	46
620-- 639-99	134	119	108	98	84	72	66	60	55	49
640-- 659-99	139	124	113	103	88	75	69	64	58	52
660-- 679-99	145	129	118	108	93	79	72	67	61	55
680-- 699-99	151	134	123	113	98	84	76	70	65	59
700-- 729-99	158	139	129	119	104	90	80	74	69	63
730-- 759-99	166	147	136	126	111	96	85	79	74	68
760-- 789-99	175	155	144	133	118	103	90	84	79	73
790-- 819-99	184	163	152	140	126	111	97	89	84	78
820-- 849-99	193	172	160	148	133	118	104	94	89	83
850-- 879-99	202	180	168	156	140	125	111	99	94	88
880-- 909-99	211	188	176	164	148	133	118	104	99	93
910-- 939-99	221	196	184	172	155	140	125	111	104	98
940-- 969-99	231	204	192	180	163	147	132	118	109	103
970-- 999-99	241	213	200	188	171	155	140	125	114	108
1 000-- 1 039-99	252	224	210	198	181	164	149	134	120	114
1 040-- 1 079-99	265	236	222	209	191	174	158	143	129	120
1 080-- 1 119-99	279	248	234	220	202	184	168	153	138	127
1 120-- 1 159-99	293	261	246	232	213	195	178	163	148	134
1 160-- 1 199-99	307	274	259	244	224	206	189	173	158	143
1 200-- 1 239-99	322	287	272	256	236	217	200	183	168	152
1 240-- 1 279-99	336	300	285	269	248	228	211	193	178	162
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Utdrag ur den första preliminärskatttabellen.

Staten övertog ansvaret för debitering och uppbörd av alla skatter och avgifter 1947.

För första gången skulle skattebetalning ske i anslutning till inkomsternas intjänande. Bilden visar den första skatttabellen för beräkning av preliminär skatt för år 1947. Av tabellen framgår att skatteuttaget var olika för gift och ogift man och vidare att hänsyn togs till antalet barn, dock högst åtta barn.

Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet

8.1 Inledning

Detta kapitel fokuseras bland annat på inkomster och inkomstfördelningen som ett mått på den ekonomiska standarden. Kapitlet tar också upp den så kallade direkta beskattningen av individer samt hur direkta skatter och bidrag omfördelar den ekonomiska standarden mellan olika grupper i samhället. Kapitlet innehåller också ett avsnitt om förmögenhet. Nedan följer i punktform några av de viktigaste resultaten:

- År 2002 betalade en inkomsttagare i genomsnitt 35 procent av sin totala skattepliktiga inkomst i så kallade direkta skatter. Motsvarande andel 1991 var 29 procent.
- Av en inkomstökning på 1 000 kr får man under 2004 i genomsnitt behålla 588 kr då hänsyn tagits till exempelvis ökade barnomsorgs- och hemtjänstutgifter, minskat bostadsstöd och socialbidrag.
- I genomsnitt betalade hushållen 101 300 kr i skatt och fick tillbaka 103 200 kr i form av bidrag och pensioner under 2002.
- Mellan åren 1980 och 1990 ökade den disponibla inkomsten med ca 14 procent, medan ökningen var knappt 7 procent mellan åren 1990 och 2000. Under 2002 steg inkomsten med drygt 2 procent.
- Under 2002 ägde 1 procent av de förmögaste individerna omkring en fjärdedel av alla individers sammanlagda förmögenhet.

8.1.1 Om inkomststatistik

För att mäta den ekonomiska standarden för diverse grupper av individer eller hushåll används oftast olika inkomstbegrepp. En god inkomst innebär att man har större möjligheter att påverka sin livssituation. Detta gäller framför allt i materiellt hänseende, men även i form av större möjligheter att betala för exempelvis resor, rekreation och kultur på sin fritid samt att spara för framtida behov.

Sveriges inkomststatistiska system är uppbyggt av ett flertal administrativa register som t.ex. taxeringsregistret och olika myndigheters register över bidrag och ersättningar. På Statistiska centralbyrån, SCB, finns det flera statistikprodukter som belyser inkomstförhållanden för individer och hushåll. Den totalräknade inkomststatistiken (IoT) omfattar hela befolkningen och baseras uteslutande på registeruppgifter. Inkomstfördelningsundersökningen, som är en del i undersökningen om hushållens ekonomi (HEK), baseras på ett urval som under åren varierat mellan 10 000 och 19 000 hushåll. I HEK kompletteras registeruppgifterna med uppgifter som hämtas in via telefonintervjuer. Dessutom finns två registerbaserade databaser med longitudinell inriktning, LINDA (Longitudinell INkomst DATabas) och LOUISE (Longitudinell databas för Utbildning, Inkomst och Sysselsättning). Med hjälp av data från en longitudinell databas kan man följa samma individer över flera år.

Nytt hushållsbegrepp

I tidigare års redovisningar av resultat från Inkomstfördelningsundersökningen, har uppgifterna baserats på ett hushållsbegrepp som kallas familjeenheter. Familjeenheter avgränsas av en eller två sammanboende med eller utan barn 0-17 år. Barn 18 år och äldre dvs. från och med det år man blir myndig, betraktas då som egna familjeenheter. Det innebär att ett stort antal barn som bor hemma hos föräldrarna räknas som egna familjeenheter och endast med den inkomst som de själva har, trots att föräldrarna helt eller delvis försörjer dessa kvarboende ungdomar. Detta gör att ungdomars ekonomiska standard underskattas medan standarden istället överskattas för föräldrarna.

För åren 1991 och 1995-2002 har beräkningar gjorts för s.k. kosthushåll. I kosthushållet ingår alla personer som bor tillsammans och där man har gemensam ekonomi. Här innefattas även äldre barn som bor tillsammans med sina föräldrar, likväl som hushåll med fler än två generationer.

Några tabeller redovisas för familjeenheter för att möjliggöra längre tidsserier.

Allt syns inte i statistiken

Även om denna inkomststatistik är den bästa tillgängliga så ger den inte hela sanningen om den ekonomiska standarden för individer och hushåll. Personer kan t.ex. ha haft svarta inkomster eller på andra sätt undandragit inkomster från beskattning. Det är betydande inkomstsummor som inte kommer myndigheterna till känna. En förklaring till en låg redovisad inkomst kan också vara att personen tillfälligtvis arbetar och beskattas utomlands, men är folkbokförd i Sverige.

Den ekonomiska standarden påverkas också av hur stora utgifterna är. Boendekostnader i Stockholm är högre än i t.ex. glesbygdskommuner och kommuner med lägre kommunal skattesats har ofta högre kommunala avgifter för t.ex. barnomsorg.

Inkomster skiftar också kraftigt under en livscykel. Under perioder med studier och studielån är inkomsterna ofta låga. Ofta förvärvsarbetar båda föräldrarna i en familj. Det för med sig inkomstfluktuationer när föräldrarna tar hand om barnen och t.ex. arbetar deltid. En växande grupp, speciellt ungdomar, arbetar också med lösa anställningsförhållanden. Dessutom har livsstilen för vissa grupper förändrats. Karriärer avbryts för olika projekt, t.ex. långresor eller studier utomlands. Inkomster enligt den befintliga statistiken är alltså inte något perfekt mått men den ger ändå en ganska tydlig återspeglning av den ekonomiska standarden.

8.2 Den direkta beskattningen av individen

Den direkta beskattningen av individen är endast en del av det totala skattetrycket. Med direkt beskattning menas här inkomstskatt, allmänna egenavgifter, egenavgifter för näringsidkare, förmögenhetsskatt och fastighetsskatt. Även om andra skatter svarar för en större del av den konsoliderade offentliga sektorns skatteinkomster är det den direkta beskattningen av individen och utformningen av den beskattningen som har störst påverkan på individens beteende. Storleken och utformningen av den direkta beskattningen påverkar t.ex.

fördelningen mellan personers konsumtion och sparande samt mellan den tid som läggs på arbete kontra fritid.

8.2.1 Den direkta skatten utgör drygt en tredjedel av inkomsten

I 8.1 Tabell visas storleken på olika skatter och avgifter i förhållande till den totala skattepliktiga inkomsten (summa förvärvs- och kapitalinkomst).

År 2002 betalade en inkomsttagare i genomsnitt omkring 35 procent av sin totala skattepliktiga inkomst i så kallade direkta skatter. Detta är lika mycket som under föregående år och en ökning med 6 procentenheter om man jämför med 1991. Kommunal och statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster uppgick 2002 till 28,2 procent, vilket är något mer än 2001, då motsvarande siffra var 27,6. Skatten på kapitalinkomster uppgick till 1,6 procent under 2002. Andelen är den lägsta under den redovisade perioden. Skuldräntorna har minskat sedan 1991 och skattereduktionen för kapitalunderskott har därmed minskat i betydelse. Förmögenhetsskatten och fastighetsskatten står för en ganska liten del av de totala direkta skatterna. Allmänna egenavgifter infördes 1993 och uppgick 2002 till 4,5 procent av den totala skattepliktiga inkomsten. En stor del av den totala skatteökningen sammanhänger alltså med införandet av de allmänna egenavgifterna.

I 8.2 Tabell redovisas hur stor andel av den totala skattepliktiga inkomsten som individen i genomsnitt betalat som skatt åren 1980, 1985, 1989, 1991 och 1996-2002. Åren 1989 och 1991 har valts eftersom 1989 är sista året med det gamla skattesystemet och 1991 första året efter skattereformen.

Den direkta beskattningen av individen var som störst 1989 då en individ med genomsnittlig inkomst betalade 35,9 procent av sina skattepliktiga inkomster i direkt skatt. 1991 hade denna andel minskat till 29,1 procent. Sedan dess har den direkta beskattningen ökat. År 2002 uppgick skattens andel av inkomsten till i genomsnitt 32,1 procent. I 8.2 Tabell har populationen begränsats till befolkningen 18 år och äldre och skattens totala andel skiljer sig därför något från 8.1 tabell.

8.1 Tabell

Storlek på olika skatter och avgifter i förhållande till den totala skattepliktiga inkomsten åren 1991 och 1998-2002, mnkr och procent

Total direct taxes and charges for individuals in relation to the total assessed income in 1991 and 1998-2002, MSEK and percent

Skatt/avdrag Tax/deduction	1991		1998		1999		2000		2001		2002	
	Mnkr MSEK	% av % of income	Mnkr MSEK	% av % of income	Mnkr MSEK	% av % of income	Mnkr MSEK	% av % of income	Mnkr MSEK	% av % of income	Mnkr MSEK	% av % of income
Summa förvärvs- och kapital- inkomst (Sum of income from employment, business and capital)	957 614		1 233 077		1 329 374		1 424 730		1 427 301		1 463 764	
Kommunal inkomstskatt (local income tax)	239 284	25,0%	306 370	24,8%	323 154	24,3%	336 304	23,6%	359 389	25,2%	378 492	25,9%
Statlig inkomstskatt (national income tax)	19 864	2,1%	31 909	2,6%	29 577	2,2%	33 479	2,3%	34 616	2,4%	33 108	2,3%
Skatt på kapitalinkomster (tax on capital income)	20 732	2,2%	27 020	2,2%	38 183	2,9%	47 759	3,4%	30 539	2,1%	24 151	1,6%
Skattereduktion för kapitalunder- skott (tax reduction for property deficit)	-20 061	-2,1%	-14 326	-1,2%	-12 970	-1,0%	-13 681	-1,0%	-16 407	-1,1%	-17 926	-1,2%
Förmögenhetsskatt (wealth tax)	2 447	0,3%	5 893	0,5%	8 428	0,6%	8 043	0,6%	6 312	0,4%	3 818	0,3%
Fastighetsskatt (property tax)	8 575	0,9%	13 273	1,1%	13 265	1,0%	13 321	0,9%	12 058	0,8%	13 420	0,9%
Allmänna egenavgifter (general social security charges)	-	-	56 684	4,6%	59 965	4,5%	63 074	4,4%	63 875	4,5%	66 168	4,5%
Egenavgifter för näringsidkare (social security charges for busines- sman)	7 321	0,8%	7 216	0,6%	7 723	0,6%	8 464	0,6%	8 746	0,6%	10 186	0,7%
Summa direkt skatt (sum of direct taxes)	278 162	29,0%	434 039	35,2%	467 325	35,2%	496 763	34,9%	499 128	35,0%	511 417	34,9%

Källa: SCB, Taxeringsutfallet 1992, 1999, 2000, 2001, 2002 och 2003, totalräknade inkomststatistiken (summa förvärvs- och kapitalinkomst).

8.2 Tabell

Skatternas andel av den totala skattepliktiga inkomsten i olika inkomstklasser, procent, 2002 års prisnivå

Direct taxes as a fraction of the total assessed income for different income groups, percent, price level of 2002

Total skattepliktig inkomst, tkr Total assessed income, KSEK	Procent skatt Percent tax										
	1980	1985	1989	1991	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
1 - 50	13,1	13,9	16,3	20,5	27,1	27,3	26,3	23,2	23,1	19,3	18,1
50 - 100	12,9	21,7	20,2	19,0	20,8	21,1	20,9	20,1	20,0	19,5	17,3
100 - 150	25,0	30,5	32,1	26,5	30,0	30,6	30,7	30,1	29,6	28,7	26,9
150 - 200	29,9	32,6	34,0	27,3	32,1	32,9	33,2	32,8	32,0	31,1	29,4
200 - 250	31,5	34,8	35,3	28,5	33,1	34,0	34,4	34,3	33,5	32,3	30,6
250 - 300	32,8	37,3	37,9	31,2	35,2	36,1	36,1	35,6	34,6	33,1	31,2
300 - 400	34,8	41,1	43,2	34,0	38,9	39,5	39,4	38,4	37,2	35,9	33,7
400 - 500	38,1	46,5	46,5	36,5	42,1	42,3	42,4	40,6	39,8	39,0	37,3
500 -	46,9	52,7	57,1	39,0	44,6	43,9	43,4	41,8	40,5	42,4	41,6
Samtliga 18- år (All 18- years)	32,9	32,9	35,9	29,1	33,9	34,9	35,3	35,1	34,6	33,6	32,1
Samtliga 18-64 år (All 18-64 years)	33,9	33,9	36,7	29,7	35,1	36,2	36,7	36,3	35,6	34,5	32,9
Samtliga 65- år (All 65- years)	28,5	28,5	32,4	26,5	28,6	29,0	29,2	29,7	29,7	29,1	28,1

Källa: SCB, Databasen LINDA

8.2.2 Beskattningen mindre progressiv

Höginkomsttagare med en inkomst över 500 000 kronor (i 2002 års penningvärde) betalade i slutet av 1980-talet i genomsnitt över 50 procent av sina inkomster i skatt. Höginkomsttagare fick dock en markant skattesänkning genom skattereformen. År 1991 betalade dessa 39 procent av sina inkomster i direkt skatt. Skattereformen innebar dock att tidigare skattefria inkomster, t.ex. traktamenten och olika typer av förmåner, blev skattepliktiga samt att skattebasen breddades vad gäller kapitalinkomster. Framförallt höginkomsttagare fick därmed större skattepliktiga inkomster, men samtidigt lägre skatt. Höginkomsttagare hade också större möjligheter att snabbt anpassa sig till det nya skattesystemets fördelar, t.ex. genom att öka sitt sparande och betala sina skulder.

Anmärkningsvärt är att personer med inkomster under 50 000 kronor (i 2002 års penningvärde) betalade avsevärt större andel av sin inkomst i skatt 2002 än vad de gjorde 1980. Från att endast 9 procent av inkomsten gick till direkt skatt 1980 var motsvarande siffra drygt 18 procent 2002. Inkomsttagare med en inkomst lägre än

150 000 kr betalade 2002 en större andel av sin inkomst i direkt skatt än vad fallet var 1980, medan motsatsen gällde för dem som hade en inkomst över 150 000 kr.

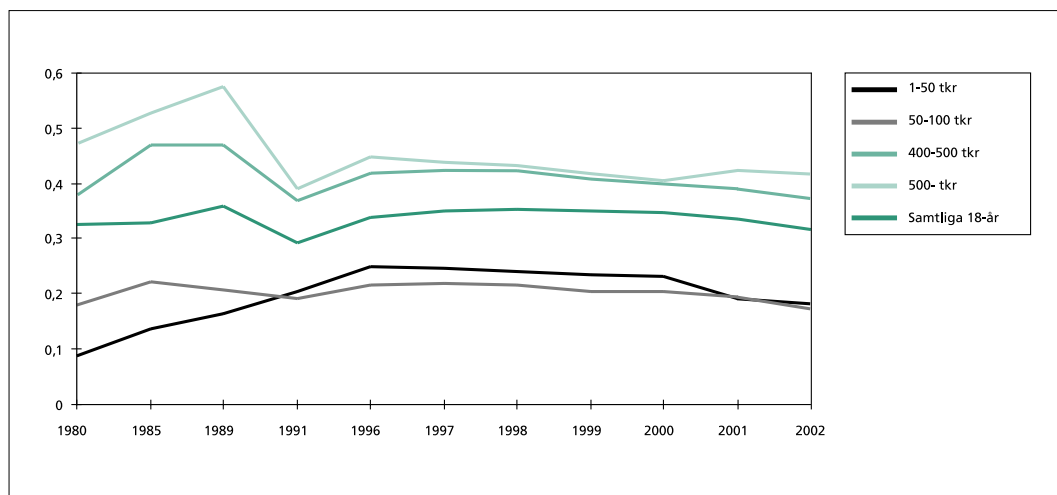
I 8.3 Diagram visas tydligt att beskattningen under perioden 1980-2002 blivit mindre progressiv, d.v.s. skillnaderna mellan skattesatserna i olika inkomstklasser har minskat.

Egendomsbeskattningen, d.v.s. förmögenhets- och fastighetsskatten, har ökat något i betydelse under den studerade perioden. För de flesta individer så finns det ett starkt samband mellan höga inkomster och egendomsbeskattning men det finns undantag. Också personer med ganska låga inkomster har förmögenhet eller fastigheter. Dessa personer betalar då en stor andel av sina inkomster i skatt och påverkar därför genomsnittet en del. I 8.4 Tabell visas skattens andel av inkomsten då förmögenhets- och fastighetsskatten exkluderats. Som väntat är det bland höginkomsttagarna som skatteandelen minskar mest jämfört med 8.3 Tabell. Men också bland låginkomsttagarna sker en betydande minskning av skatteandelen.

8.3 Diagram

Skatternas andel av den totala skattepliktiga inkomsten i olika inkomstklasser, procent, 2002 års prisnivå

Direct taxes as a fraction of the total assessed income for different income groups, percent, price level of 2002

Källa: SCB, Databasen LINDA

8.4 Tabell

Skatternas andel av den totala skattepliktiga inkomsten i olika inkomstklasser, exklusive förmögenhets- och fastighetsskatt, procent, 2002 års prisnivå
Direct taxes as a fraction of the total assessed income for different income groups, wealth tax and real estate tax excluded, percent, price level of 2002

Total skattepliktig inkomst, tkr Total assessed income, KSEK	Procent skatt exkl. förmögenhets- och fastighetsskatt Percent tax excl. wealth tax and real estate tax										
	1980	1985	1989	1991	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
1 - 50	12,0	13,3	15,1	18,2	24,2	24,4	24,2	21,1	20,9	17,7	16,5
50 - 100	12,6	21,4	19,6	18,1	19,3	19,5	19,5	18,7	18,6	18,5	16,3
100 - 150	24,7	30,2	31,5	25,6	28,6	29,2	29,4	28,8	28,3	27,6	25,9
150 - 200	29,5	32,3	33,5	26,5	30,7	31,5	32,0	31,5	30,8	30,1	28,5
200 - 250	31,2	34,3	34,7	27,5	31,6	32,6	33,2	33,1	32,3	31,3	29,7
250 - 300	32,5	36,6	37,1	30,1	33,5	34,5	34,8	34,2	33,3	32,1	30,3
300 - 400	34,4	40,0	42,2	32,7	36,9	37,7	37,9	36,7	35,8	34,7	32,6
400 - 500	37,4	45,0	45,1	35,1	40,0	40,3	40,6	38,8	38,2	37,6	36,0
500 -	44,8	49,1	53,7	36,3	41,3	41,1	41,0	39,2	38,5	40,4	40,0
Samtliga 18- år (All 18- years)	32,3	32,3	35,1	28,0	32,2	33,2	33,8	33,5	33,1	32,4	31,0
Samtliga 18-64 år (All 18-64 years)	33,4	33,4	36,0	28,6	33,6	34,7	35,4	35,0	34,4	33,5	31,9
Samtliga 65- år (All 65- years)	27,4	27,4	30,8	24,9	26,1	26,5	26,9	27,1	27,3	27,0	26,5

Källa: SCB, Databasen LINDA

8.2.3 Något högre marginalsatt 2004

I 8.5 Diagram visas den högsta marginalsikten åren 1980-2004 beräknad på en genomsnittlig kommunalskatt. Marginalsikten är den andel i skatt som en inkomsttagare betalar på toppskiktet av sin inkomst. En marginalsikt på 80 procent innebär alltså att inkomsttagaren betalar 80 kr i skatt på sina för året sist intjänade 100 kr.

Den högsta möjliga marginalsikten var mycket hög i Sverige i början 1980-talet. En höginkomsttagare utan avdrag betalade hela 85 procent av sina toppinkomster i skatt mellan åren 1980 till 1982. Åren 1983-1985 genomfördes en större skatteomläggning som innebar något lägre högsta marginalsikter. Efter detta har den högsta marginalsikten kontinuerligt minskat fram till året efter 1991 års skattereform.

Som lägst var den högsta marginalsikten 51,04 procent, vilket var fallet 1992. År 1993 infördes allmänna egenavgifter

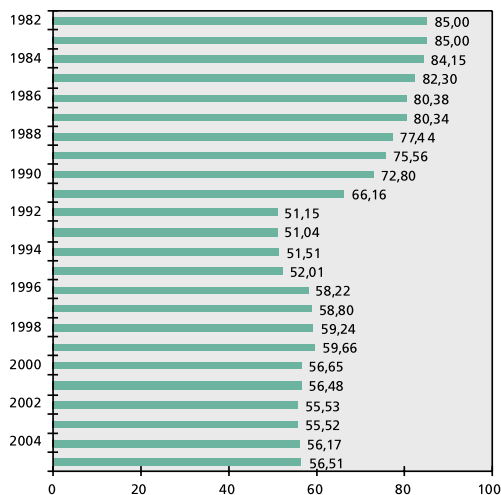
och 1995 höjdes den statliga inkomstskattesatsen från 20 till 25 procent. Det var den höjningen som kom att kallas värnskatt. Dessa med flera andra skattehöjningar har inneburit att den högsta marginalsikten kontinuerligt ökade under åren 1993-1998. Under 1999 bröts trenden med de ökade högsta marginalsiktterna då det infördes två skiktgränser för statlig inkomstskatt. Inkomster över den lägre skiktgränsen beskattades åter med 20 procent, medan den 25-procentiga skattesatsen behölls för de inkomster som översteg den högre skiktgränsen. I praktiken innebar denna förändring att de som tidigare betalat en statlig inkomstskatt om 25 procent nu fick en skattelättnad, åtminstone för det belopp som inte översteg den högre skiktgränsen. Systemet med två skiktgränser är fortfarande gällande.

År 2004 är den högsta marginalsikten 56,51 procent, vilket är något högre än 2003.

8.5 Diagram

Högsta marginals-katten 1980-2004, procent

Highest marginal income tax rate 1980-2004, percent

Källa: Finansdepartementet

8.2.4 Påverkan av inkomstökning på bidrag och avgifter

Förutom marginalskatt så talar man också om marginaleffekter. Med marginaleffekt menas här den effekt en inkomstökning, i form av lön, har på skatten och olika inkomstberoende bidrag och avgifter. I 8.6 Tabell redovisas den genomsnittliga marginaleffekten i procent avseende bostadsstöd (bostadsbidrag och bostadstillägg för pensionärer), underhållsstöd, socialbidrag, barnomsorgsavgift, hemtjänstavgift och skatt. På raden för samtliga kan vi utläsa att av en inkomstökning på 1 000 kr går 41,2 procent, d.v.s. 412 kr, av den disponibla inkomsten till skatt och övriga utgifter samt minskade bidrag. Av inkomstökningen på 1 000 kr får man i genomsnitt behålla 588 kr.

De grupper som har de högsta sammanlagda marginaleffekten är ensamstående med barn och de allra äldsta pensionärerna. Det är de grupperna som främst träffas av kombinationseffekter av skatter, bidrag och avgifter. Här återfinns exempelvis deltidsarbetande kvinnor med bostadsbidrag och utgifter för barnomsorg. En ensamstående med minst ett barn i åldern 0-12 år får i genomsnitt behålla 534 kr av inkomstökningen på 1 000 kr. Man ska komma ihåg att marginaleffekten kan variera mycket även inom grupperna. För exempelvis en socialbidragstagare är marginaleffekten på socialbidraget i teorin 100 procent.

Förutom marginaleffekter på ovanstående bidrag och avgifter har en inkomstökning också effekt på det belopp den återbetalningskyldiga av studielån ska betala. Över 1,3 miljoner individer var återbetalningskyldiga under 2002. Den ackumulerade skulden var omkring 145 miljarder kronor och beloppet som återbetalades under 2002 var ca 7 miljarder kronor. Siffrorna innefattar även personer som studerar och bor utomlands.

8.3 Omfördelning genom skatter och bidrag

Skatter och andra transfereringar har som syfte att fördela om inkomster mellan befolkningsgrupper och mellan perioder av livet då försörjningsbörda och försörjningsmöjligheter varierar. För många grupper som t.ex. studerande, arbetslösa och pensionärer är bidrag och ersättningar den huvudsakliga försörjningskällan. För andra grupper ger bidrag och ersättningar ett tillskott under perioder då inkomsten från förvärsarbete tillfälligtvis är låg, t.ex. vid sjukdom och barns födsel.

8.3.1 Också höginkomsttagaren är bidragstagare

I 8.7 Tabell visas inkomststrukturen för hushåll 18-64 år uppdelat efter inkomstklasser (faktorinkomst) 2002. Faktorinkomst består av löneinkomst, inkomst av näringsverksamhet och inkomst av kapital (överskott). Av tabellen framgår hur stor den genomsnittliga omfördelningen är via bidrag och skatter för familjer i olika inkomstklasser. Omfördelningen beräknas som differensen mellan bidrag och skatt.

Som väntat är det hushåll med höga inkomster som i genomsnitt betalar mest i skatt och låginkomsttagare som erhåller störst bidrag. Det är dock en ganska liten skillnad i bidragsbelopp mellan medelinkomsttagare och höginkomsttagare. Den generella välfärdspolitiken omfattar alla grupper och även hushåll med höga inkomster erhåller t.ex. barnbidrag, sjukpenning, föräldrapenning och studiebidrag på i stort sett lika villkor som hushåll med lägre inkomster.

Den disponibla inkomsten uppgick i genomsnitt till 87 procent av faktorinkomsten. Ett genomsnittligt hushåll, 18-64 år, betalade därmed drygt 40 000 kr mer i direkta skatter än vad som gavs tillbaka i form av bidrag och ersättningar.

8.6 Tabell

Margineffekter för vissa inkomstberoende system vid en löneökning på 1 000 kr år 2004 Marginal effects of certain means-tested systems on an income increase of 1 000 SEK in year 2004

	Minskning av			Ökning av avgifter		Skatt	Samlad margi- naleffekt		Får behålla	Antal, tusental			
	Bostadsstöd	Underhålls- stöd	Social- bidrag	Barn- omsorg	Hem- tjänst		Tax	Total marginal effect			To keep	Number, thousands	
	Reduction of Accommodation allowances	Alimony	Social assistance	Day care	Home help			%					kr, SEK
%	%	%	%	%	%	%	kr, SEK	kr, SEK					
20-64 år													
Ensamboende (Persons not co-living)													
Utan barn (no children)	3,3	0,4	1,7	-	-	34,5	39,9	399	601	1 758,8			
därav 20-29 år	1,5	0,1	1,5	-	-	30,2	33,3	333	667	647,6			
30-64 år	4,3	0,6	1,8	-	-	36,9	43,6	436	564	1 111,2			
Med barn (children)	7,3	0,5	3,7	0,9	-	35,6	48,0	480	520	267,2			
därav med minst ett barn 0-12 år (at least one child 0-12 years)	6,4	0,4	3,9	1,3	-	34,6	46,6	466	534	187,3			
övriga med barn (other with children)	9,3	0,6	3,1	-	-	37,3	50,3	503	497	80,0			
Samtliga ensamboende (All not co-living)	3,8	0,4	2,0	0,1	-	34,6	40,9	409	591	2 026,0			
Sammanboende (Persons co-living)													
Utan barn (no children)	0,4	0,1	0,4	-	-	38,2	39,1	391	609	1 561,7			
därav 20-29 år	0,0	0,1	0,4	-	-	34,5	35,0	350	650	219,4			
30-64 år	0,4	0,1	0,4	-	-	38,8	39,7	397	603	1 342,3			
Med 1 barn (1 child)	0,4	0,1	1,0	0,2	-	39,3	41,0	410	590	598,1			
därav med barnet 0-12 år (the child 0-12 years)	0,6	0,2	1,2	0,4	-	37,1	39,5	395	605	355,8			
övriga med 1 barn (other with 1 child)	0,2	0,1	0,7	-	-	39,5	40,5	405	595	242,3			
Med >1 barn (>1 child)	0,6	0,1	1,5	0,7	-	38,5	41,4	414	586	1 082,4			
därav med minst ett barn 0-12 år (at least one child 0-12 years)	0,6	0,1	1,5	0,7	-	38,3	41,2	412	588	987,8			
övriga med >1 barn (other with >1 child)	0,8	-	0,9	-	-	40,8	42,5	425	575	94,6			
Samtliga sammanboende (All co-living)	0,5	0,1	0,9	0,3	-	38,3	40,1	401	599	3 242,2			
65- år	9,2	-	0,1	-	0,8	34,0	43,3	433	567	1 504,8			
därav ensamstående (not co-living)	17,0	-	0,1	-	1,6	33,4	52,1	521	479	708,4			
sammanboende (co-living)	2,3	-	0,2	-	0,1	34,5	37,1	371	629	796,4			
65-74 år	5,4	-	0,1	-	0,3	35,3	41,0	410	590	738,9			
75-84 år	11,0	-	0,1	-	0,8	33,1	45,0	450	550	562,9			
85- år	18,3	-	0,1	-	2,8	31,6	52,8	528	472	203,0			
Samtliga (all)	3,4	0,2	1,0	0,2	0,2	36,2	41,2	412	588	6 773,0			

Källa: SCB, Mikrosimuleringsmodellen FASIT

8.7 Tabell

Inkomststruktur efter faktorinkomst år 2002 för samtliga hushåll 18-64 år, fördelning efter inkomstklasser, tkr och antal

Structure of income by income from earnings and capital 2002, all households, 18-64 years, breakdown by income groups, KSEK and number

Inkomstklasser, tkr Income groups, KSEK	Medelbelopp, tkr Mean values, KSEK						Antal Number	
	Faktor- inkomst Factor income	+ Bidrag mm + Allowances		- Skatt mm - Tax	Summa omfördelning Total redistribu- tion	Disponibel inkomst Disposable income		Disp.ink./ faktorink., andel Disp. Inc./factor income, fraction
		Skattepliktiga Assessed	Skattefria Taxfree					
<=0	-3,1	81,2	44,6	18,3	107,6	104,5	-	151 076
1 - 50	15,9	107,9	32,5	32,3	108,1	124,0	7,81	432 024
50 - 100	73,9	76,0	30,2	40,4	65,8	139,6	1,89	193 190
100 - 150	124,7	73,4	18,9	54,9	37,4	162,2	1,30	183 776
150 - 200	177,5	46,0	15,2	63,7	-2,5	175,0	0,99	285 032
200 - 250	226,1	39,9	9,9	77,2	-27,4	198,6	0,88	381 004
250 - 300	272,9	46,0	10,6	93,8	-37,1	235,8	0,86	329 048
300 - 350	324,0	52,5	12,1	113,6	-48,9	275,1	0,85	231 848
350 - 400	374,9	50,0	14,6	128,6	-64,0	310,8	0,83	183 933
400 - 450	425,8	35,8	15,7	139,4	-87,9	337,9	0,79	186 811
450 - 500	473,6	29,2	14,7	152,5	-108,6	365,0	0,77	162 691
500 - 550	523,7	27,4	15,7	169,4	-126,3	397,3	0,76	137 389
550 - 600	573,0	24,5	13,5	187,2	-149,2	423,9	0,74	106 223
600 -	906,8	34,5	15,5	333,6	-283,7	623,1	0,69	371 179
Samtliga (All)	311,9	54,7	18,5	114,2	-40,9	270,9	0,87	3 335 224

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

Hushåll med inkomst lägre än 150 000 kr erhöi mer bidrag och ersättningar än de betalade i direkt skatt. För övriga hushåll gav omfördelningen mellan direkta skatter och bidrag ett negativt netto. Hushåll med en faktorinkomst på 1-50 000 kr hade 2002 en disponibel inkomst som i genomsnitt var nästan åtta gånger högre än faktorinkomsten. De med en inkomst på 600 000 kr eller mer hade i genomsnitt en disponibel inkomst som motsvarade 69 procent av faktorinkomsten.

8.3.2 Omfördelning mellan generationer

I 8.8 Tabell visas inkomststrukturen och omfördelningseffekten för olika hushållstyper 2002. I denna tabell, till skillnad från 8.7 Tabell, återfinns vi också pensionärshushållen. Skillnaderna i belopp som omfördelas är ganska stora beroende på hushållstyp och ålder. Eftersom pensioner räknas som en skattepliktig transferering är omfördelningseffekten störst för ålderspensionärer. Ensamstående med barn är en annan grupp som i genomsnitt får mer i bidrag än de betalar i direkt skatt.

8.3.3 Hushållens disponibla inkomst 1 095 miljarder 2002

I 8.9 Tabell visas de olika inkomstbegreppens delar i form av totalsummor för samtliga hushåll 2002. Hushållens egna inkomster, faktorinkomsten, uppgick till 1 086,6 miljarder kr under 2002. Löneinkomsten utgjorde ca 87 procent av faktorinkomsten. Kapitalvinsterna har sedan rekordåret 2000 minskat och stod under 2002 för drygt 5 procent av faktorinkomsten. Därutöver erhöi hushållen skattepliktiga transfereringar till ett värde av 387,4 miljarder kr. En stor del av dessa, nästan tre fjärdedelar, utgjordes av pension och livränta.

De skattefria transfereringarna uppgick till 69,6 miljarder kr.

Hushållens disponibla inkomst uppgick under 2002 till 1 095 miljarder kronor när skatter och övriga negativa transfereringar (främst återbetalning av studielån) drags ifrån faktorinkomsten och de positiva transfereringarna.

8.8 Tabell

Inkomststruktur efter hushållstyp och ålder 2002, tkr och antal Structure of income by type of household and age 2002

Hushållstyp, ålder Type of household, age	Medelbelopp, tkr Mean values, KSEK							Antal Number
	Faktorinkomst Factor income	+ Bidrag mm + Allowances	- Skatt mm - Tax		Summa omfördelning Total redistribution	Disponibel inkomst Disposable income	Disp.ink./faktorink., andel Disp. Inc./factor income, fraction	
			Skattepliktiga Assessed	Skattefria Taxfree				
Ensamboende (co-living persons)								
Utan barn (No children)	125,7	66,1	10,2	55,7	20,6	146,3	1,16	2 127 611
därav 18-29 år	131,8	11,6	19,6	41,0	-9,8	122,0	0,93	467 899
30-64 år	195,1	47,8	6,1	75,5	-21,6	173,5	0,89	977 591
65 - år	22,0	129,6	9,7	37,4	101,9	123,9	5,64	682 121
Med barn 0-19 år (Children)	190,0	39,4	55,7	69,4	25,7	215,7	1,14	270 916
därav med 1 barn (with 1 child)	189,6	40,3	37,7	69,7	8,3	197,8	1,04	154 458
med >1 barn (with >1 child)	190,5	38,3	79,5	69,0	48,8	239,4	1,26	116 459
Sammanboende (co-living persons)								
Utan barn (No children)	289,1	164,2	4,1	138,1	30,2	319,3	1,10	1 023 509
därav 18-29 år	346,4	22,2	22,4	109,1	-64,4	282,0	0,81	100 644
30-64 år	431,6	104,1	2,2	168,7	-62,3	369,3	0,86	541 671
65 - år	71,3	287,0	1,9	102,3	186,7	258,0	3,62	381 193
Med barn 0-19 år (Children)	483,7	58,4	30,9	172,3	-83,0	400,8	0,83	840 395
därav med 1 barn	477,8	63,3	17,7	170,7	-89,7	388,1	0,81	289 987
med 2 barn	507,0	53,5	28,8	179,9	-97,6	409,4	0,81	379 864
med >2 barn	442,0	60,9	58,1	158,1	-39,1	402,9	0,91	170 544
Övriga hushåll* (Other households)								
Övriga hushåll* (Other households)	397,0	115,7	15,6	152,9	-21,6	375,4	0,95	164 776
därav Ensamstående	238,5	106,0	17,0	98,0	24,9	263,5	1,10	73 215
Sammanboende	523,8	123,5	14,5	196,8	-58,8	465,0	0,89	91 561
Samtliga (All)	245,4	87,5	15,7	101,3	1,9	247,3	1,01	4 427 208

* Övriga hushåll är hushåll utan barn 0-19 år där det utöver referenspersonens och hans/hennes ev. sammanboende även finns andra vuxna, oftast barn 20 år och äldre.

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

8.3.4 Hushållens disponibla inkomst har ökat

I 8.10 Tabell redovisas en något förenklad inkomststruktur jämfört med 8.9 Tabell. Här visas förutom totalsummor för de olika inkomstbegreppen även de olika inkomstbegreppen som en andel av bruttotoinkomsten.

Om man jämför totalsummorna (i 2002 års priser) under den redovisade tidsperioden finner man att hushållens disponibla inkomst ökade varje år mellan 1995 och 2000. Under 2001 minskade den disponibla inkomsten för att åter öka under 2002.

Om man tittar närmare på de andelsantal som finns redovisade längst ner i 8.10 Tabell finner man att knappt 64 procent

av hushållens bruttotoinkomst under 2002 består av löne- och företagarinkomst. Det är samma andel som 2001, men en större andel än under de närmast föregående åren. Tidigare, under 1970- och 1980-talet, stod inkomst från löne- och företagarinkomst för en betydligt större andel av bruttotoinkomsten. Den för hushållen näst mest betydande inkomsten är pension. Pensionen har sedan 1985 stått för en knapp femtedel av hushållens bruttotoinkomst. Andelen av hushållens bruttotoinkomst som kommer från kapital ökade kraftigt under 1999 och 2000 för att sedan minska under 2001 och 2002. Utvecklingen styrs i hög grad av storleken på kapitalvinster.

8.9 Tabell

Inkomststruktur 2002 för samtliga hushåll, 18 år och äldre

Structure of income 2002 for all households, 18 years and older

Inkomstslag	Inkomstsummor, mdkr
Type of income	Sums of income, BSEK
Löneinkomst (<i>Wage income</i>)	944,9
Företagarinkomst (<i>Entrepreneurial income</i>)	33,2
Ränta och utdelning (<i>Interest and delivery</i>)	43,8
Kapitalvinst (<i>Capital gain</i>)	60,1
Inkomst från fåmansföretag (<i>Income from close company</i>)	4,7
Faktorinkomst (<i>Factor income</i>)	1 086,6
Pension och livränta (<i>Pension and life-annuity</i>)	286,5
Sjukersättning (<i>Sickness allowance</i>)	44,6
Föräldrapenning (<i>Parent allowance</i>)	17,3
Arbetsmarknadsstöd (<i>Labour market assistance</i>)	34,3
Övriga skattepliktiga (<i>Other taxable transfers</i>)	4,7
Skattepliktiga transfereringar (<i>Taxable transfers</i>)	387,4
Barnbidrag (<i>National child allowances</i>)	20,8
Bostadsbidrag (<i>Housing allowance</i>)	13,9
Socialbidrag (<i>Social assistance</i>)	8,1
Studiebidrag (<i>Educational grants</i>)	19,6
därav: Studiemedlets lånedel (<i>Study loan</i>)	9,8
Övriga skattefria transfereringar (<i>Other transfers not taxable</i>)	7,3
Skattefria transfereringar (<i>Transfers not taxable</i>)	69,6
Skatt (<i>Tax</i>)	438,5
Övriga negativa transfereringar (<i>Other transfers paid</i>)	10,1
Samtliga negativa transfereringar (<i>Total transfers paid</i>)	448,6
Disponibel inkomst (<i>Disposable income</i>)	1 095,0

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

8.4 Inkomstutvecklingen

8.4.1 Jämförelser av disponibel inkomst

För att bättre kunna jämföra disponibel inkomst och ekonomisk köpkraft mellan olika typer av familjer och hushåll utnyttjas

ett viktsystem som bygger på att konsumtionen är relaterad till familjens sammansättning. Den disponibla inkomsten divideras med en särskild konsumtionsvikt (ett konsumtionsenhetstal) som gäller för olika familjemedlemmar enligt nedan:

Ensamboende och första vuxen i samboförhållande	1,00
Andra vuxen i samboförhållande	0,58
Ensamstående med delat boende	1,12
Ytterligare vuxen	0,61
Barn 0-19 år	0,48

Konsumtionsenhetstalen för alla hushållsmedlemmar summeras, och hushållets totala disponibla inkomst divideras med denna summa. Detta förfarande justerar för stordriftsfördelar i stora familjer och varierande behov hos olika medlemmar.

Resultaten i detta kapitel redovisas som inkomsten per konsumtionsenhet för varje individ. I ett hushåll med ett sammanboende par med tre barn räknas således varje individ (totalt fem personer) som ett undersökningsobjekt, och varje enskild individ i det hushållet tilldelas den inkomst per konsumtionsenhet som hushållet har. Detta tal representerar den ekonomiska standarden i respektive hushåll.

Den ekonomiska standarden har ökat

I 8.11 Tabell visas den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet för åren 1980-2002. I tabellen redovisas medelvärden, medianvärden och Gini-koefficienter. Gini-koefficienten är ett mått på inkomstspridningen. Koefficienten kan anta ett värde mellan 0 och 1. Ju större värde på koefficienten desto större spridning. Notera att inkomstspridningen (Gini-koefficienten) varierar beroende på vilket hushållsbegrepp man använder. Anledningen är att hemmavarande barn över 18 år räknas som en del i kosthushållet, men bildar ett eget hushåll om man istället redovisar för familjeenheter. Om man redovisar individer i kosthushåll tar de kvarboende barnen över 18 år del av hela familjens inkomst. Detta leder till att inkomstspridningen blir mindre än om de istället som i den gamla metoden bildar ett eget hushåll med endast sin egna, ofta låga inkomst.

8.10 Tabell

Inkomststruktur vissa år 1975-2002 för samtliga hushåll, 18 år och äldre

Structure of income certain years 1975-2002 for all households, 18 years and older

År Year	Löne- och före- tagarinkomst Work	Kapital Capital	Pension	Övriga socialförs- äkringar Other social insurances	Generella bidrag General transfers	Bostadsstöd Housing allowance	Social- bidrag Social assistance	Brutto- inkomst Gross income	Skatt Tax	Övriga negativa transfereringar Other transfers paid	Disponibel inkomst Disposable income
Belopp i löpande priser, mdkr (Amounts in current prices, BSEK)											
1975	158,7	6,8	24,7	9,5	5,6	3,5	0,4	209,2	61,7	0,8	146,8
1980	253,2	14,8	56,9	22,0	12,0	6,2	0,7	365,9	104,7	1,2	259,9
1985	371,6	28,4	102,4	34,9	19,1	7,2	2,7	566,4	164,1	2,9	399,3
1990	606,5	57,9	156,8	69,4	28,4	8,9	3,9	931,9	289,3	4,5	638,1
1995	676,6	58,8	220,9	94,6	38,2	17,6	10,1	1 116,7	323,1	6,2	787,4
1996	725,2	71,5	232,7	90,6	36,2	17,3	12,2	1 185,6	360,3	6,1	819,2
1997	762,9	110,1	234,1	90,5	37,8	14,4	11,1	1 261,0	396,5	6,7	857,8
1998	800,7	84,5	242,3	95,3	40,6	14,4	9,6	1 287,5	411,9	7,0	868,6
1999	841,7	118,7	251,4	101,8	40,4	14,5	9,6	1 378,1	440,4	7,9	929,8
2000	909,6	178,3	253,0	100,1	44,1	13,9	9,1	1 508,2	465,7	8,1	1 034,4
2001	961,2	108,4	265,9	103,2	47,4	14,1	7,8	1 507,9	448,4	9,3	1 050,2
2002	982,7	103,9	286,5	100,9	47,6	13,9	8,1	1 543,6	438,5	10,1	1 095,0
Belopp i 2002 års prisnivå, mdkr (Amounts in the price level of 2002, BSEK)											
1975	711,9	30,4	111,0	42,7	24,9	15,8	2,0	938,8	276,8	3,5	658,5
1980	690,8	40,5	155,3	60,0	32,6	16,9	2,0	998,1	285,7	3,3	709,1
1985	659,2	50,4	181,7	61,9	33,8	12,7	4,8	1 004,6	291,1	5,2	708,3
1990	797,0	76,1	206,1	91,3	37,3	11,7	5,2	1 224,6	380,2	5,9	838,6
1995	724,3	63,0	236,5	101,2	40,9	18,9	10,8	1 195,6	346,0	6,7	843,0
1996	772,7	76,2	247,9	96,5	38,6	18,4	13,0	1 263,4	384,0	6,5	872,9
1997	808,8	116,8	248,2	96,0	40,1	15,3	11,8	1 337,0	420,4	7,1	909,5
1998	850,0	89,7	257,2	101,2	43,1	15,3	10,2	1 366,6	437,2	7,4	922,0
1999	889,7	125,4	265,7	107,6	42,7	15,3	10,2	1 456,6	465,5	8,3	982,7
2000	951,8	186,6	264,7	104,8	46,2	14,6	9,5	1 578,2	487,3	8,5	1 082,4
2001	981,7	110,7	271,6	105,4	48,4	14,4	8,0	1 540,1	458,0	9,5	1 072,6
2002	982,7	103,9	286,5	100,9	47,6	13,9	8,1	1 543,6	438,5	10,1	1 095,0
Andel i procent av bruttoinkomsten (In percent of the gross income)											
1975	75,8	3,2	11,8	4,6	2,7	1,7	0,2	100	29,5	0,4	70,1
1980	69,2	4,1	15,6	6,0	3,3	1,7	0,2	100	28,6	0,3	71,0
1985	65,6	5,0	18,1	6,2	3,4	1,3	0,5	100	29,0	0,5	70,5
1990	65,1	6,2	16,8	7,5	3,0	1,0	0,4	100	31,0	0,5	68,5
1995	60,6	5,3	19,8	8,5	3,4	1,6	0,9	100	28,9	0,6	70,5
1996	61,2	6,0	19,6	7,6	3,1	1,5	1,0	100	30,4	0,5	69,1
1997	60,5	8,7	18,6	7,2	3,0	1,1	0,9	100	31,4	0,5	68,0
1998	62,2	6,6	18,8	7,4	3,2	1,1	0,7	100	32,0	0,5	67,5
1999	61,1	8,6	18,2	7,4	2,9	1,1	0,7	100	32,0	0,6	67,5
2000	60,3	11,8	16,8	6,6	2,9	0,9	0,6	100	30,9	0,5	68,6
2001	63,7	7,2	17,6	6,8	3,1	0,9	0,5	100	29,7	0,6	69,6
2002	63,7	6,7	18,6	6,5	3,1	0,9	0,5	100	28,4	0,7	70,9

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

Jämförelser över tiden försvåras av skattereformen 1990/91. Inkomster som tidigare var skattefria blev skattepliktiga och en del förmåner värderades högre. Detta innebar att de mätbara inkomsterna blev högre. För åren 1989 och 1990 redovisas därför två beräkningar. Dels som inkomsterna har uppmätts och dels, i ett försök att göra åren 1989 och 1990 jämförbara

med senare år, där inkomster har lagts till. Den senare varianten redovisas som 1989-rev respektive 1990-rev.

Under lågkonjunkturen i inledningen av 1980-talet sjönk den ekonomiska standarden under ett antal år. Först 1983 återhämtade sig ekonomin och därefter följde en period av nio år med kontinuerligt ökande disponibla inkomster. Speciellt stark var

inkomstökningen under perioden 1987-1989. I början av 1990-talet drabbades den svenska ekonomin av en kris. Sysselsättningen minskade kraftigt, ersättningsnivåerna för sjuk- och föräldrapenningen sänktes samtidigt som barnbidraget reducerades. Den sammantagna effekten blev att hushållens inkomster minskade. Mellan 1990 och 1995 sjönk den ekonomiska standarden med nästan 8 procent. Sedan dess har en återhämtning skett. Efter 1995 har medianinkomsten stigit för varje redovisat år. Den ekonomiska standarden ökade mer under 1980-talet än under 1990-talet. Mellan åren 1980 och 1990 ökade den ekonomiska standarden med ca 14 procent (medianvärdet), medan ökningen var ca 7 procent mellan åren 1990 och 2000. Totalt sett över hela perioden 1980-2002 har den ekonomiska standarden ökat med 33 procent. Under 2002 ökade den ekonomiska standarden med 2,7 procent.

Att riktningen på utvecklingen av median- respektive medelvärde för den disponibla inkomsten inte alltid är densamma beror på att medelvärdet är mer känsligt för extrema värden. Detta gör att medianvärdet ofta är att föredra som mått när man redovisar inkomststatistik.

8.4.2 Inkomstspridningen ökade under 1990-talet

Inkomstspridningen, mätt med Gini-koefficienten, var ganska konstant under 1980-talet. Under 1990-talet fram till år 2000 ökade inkomstspridningen betydligt. Den uppmätta inkomstspridningen har aldrig varit större än vad den var år 2000. Under 2001 och 2002 minskade inkomstspridningen något, men ligger trots det kvar på en, för Sverige, hög nivå. Internationella jämförelser har visat att Sverige, tillsammans med de övriga nordiska länderna, har en jämförelsevis låg inkomstspridning.

Bäst utveckling för de med de högsta inkomsterna

Ett annat sätt att mäta spridningen i inkomstfördelningen är att dela in befolkningen i tio lika stora grupper, decilgrupper, baserade på hur stora inkomsterna är. De tio procent med de lägsta inkomsterna utgör decilgrupp 1, de tio procent med de näst lägsta inkomsterna decilgrupp 2 o.s.v.

I 8.12 Tabell visas inkomsten för samtliga individer (decilgrupper) under åren 1991, 1996-2002 samt den procentuella förändringen över tiden.

8.11 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet (ke) samt Gini-koefficienten för samtliga individer 1980-2002, tkr/ke, 2002 års priser

Disposable income per weighted consuming unit (cu) and Gini coefficient for all individuals in 1980-2002, KSEK per cu, price level of 2002

	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK	Gini- koefficient
1980	110,8	105,8	0,201
1981	108,5	103,3	0,199
1982	106,2	100,5	0,202
1983	106,4	101,0	0,201
1984	107,2	101,9	0,209
1985	111,2	104,8	0,210
1986	113,5	106,1	0,219
1987	116,3	110,3	0,208
1988	119,2	112,7	0,208
1989	124,9	118,0	0,212
1990	128,0	120,9	0,220
1989-rev	133,4	123,0	0,233
1990-rev	134,7	124,4	0,237
1991	137,6	124,2	0,249
1992	136,5	125,6	0,241
1993	130,3	119,2	0,243
1994	136,0	118,9	0,270
1995	125,2	114,8	0,244
1995-kosthushåll	128,0	117,0	0,224
1996	127,7	116,2	0,253
1996-kosthushåll	130,4	118,1	0,238
1997	134,1	117,9	0,276
1997-kosthushåll	136,7	120,4	0,254
1998	135,3	120,9	0,263
1998-kosthushåll	138,1	123,3	0,242
1999	144,2	126,4	0,281
1999-kosthushåll	147,1	128,9	0,261
2000	159,1	132,8	0,313
2000-kosthushåll	162,2	135,8	0,295
2001	156,3	137,7	0,282
2001-kosthushåll	159,3	140,1	0,263
2002	159,3	140,8	0,279
2002-kosthushåll	162,4	143,9	0,258

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

Inkomstutvecklingen har varit positiv i samtliga inkomstskikt mellan åren 1991 och 2002. Utvecklingen följer dock ett tydligt mönster då de med hög inkomst har ökat sin inkomst mer än de med låg inkomst. Inkomstspridningen, det vill säga skillnaden mellan de med låg respektive hög inkomst har ökat. De ökade inkomsterna beror på såväl ökade förvärvsinkomster som ökade kapitalinkomster.

Kapitalinkomster i allmänhet och kapitalvinster i synnerhet är starkt koncentrerade till hushåll med de största inkomsterna. Att kapitalvinsterna var betydligt lägre 2002 än vad de var 2001 är förklaringen till att de med de högsta inkomsterna hade en negativ inkomstutveckling under 2002. Det är också den största förklaringen till att inkomstspridningen var lägre under 2002 än 2001.

Individerna i decilgrupp 1 utgör en ytterst heterogen grupp som bl.a. omfattar egna företagare, värnpliktiga, studerande och invandrare som nyligen kommit till Sverige.

En del i denna grupp har en liten inkomst utan att de med rimliga kriterier kan anses vara ekonomiskt utsatta. Exempel på detta är en del egenföretagare med låga inkomster och andra som har tillfälligtvis små inkomster (t.ex. värnpliktiga, studerande). Pensionärer med låg ATP och barnfamiljer med liten inkomst återfinns vanligtvis i decilerna 2-4. Observera att detta är tvärsnittsdata, d.v.s. det är inte samma individer som följts över tiden. Många personer som under ett år hamnat i t.ex. decil 1 återfinns senare år i andra deciler.

8.12 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet för samtliga individer i kosthushåll, medelvärden i respektive decilgrupp, tkr, 2002 års priser

Disposable income per weighted consuming unit for all individuals in housekeeping units, mean values for deciles, KSEK, price level of 2002

Decil Disp. ink. Per ke	Medelvärden, tkr/ke Mean values, KSEK/cu								Förändring Change	
	1991	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2002/91	2002/01
Decile Disp. inc. per cu									%	%
1	62,5	55,1	57,9	58,5	58,6	61,7	64,9	66,5	6,4	2,5
2	89,1	80,7	82,8	85,5	88,4	91,6	93,8	95,2	6,9	1,5
3	100,6	92,7	94,3	97,1	100,4	104,6	107,4	109,6	8,9	2,0
4	111,7	102,3	104,1	107,2	111,2	116,3	120,2	122,9	10,0	2,3
5	122,4	112,6	114,6	117,9	122,6	129,0	133,5	136,9	11,9	2,6
6	134,3	123,8	126,3	129,5	135,1	143,1	147,0	151,6	12,9	3,1
7	148,5	136,5	140,6	143,9	150,3	160,1	163,1	168,8	13,7	3,5
8	166,1	153,5	158,0	162,0	170,2	181,2	184,0	190,5	14,7	3,5
9	190,6	177,6	183,4	188,0	199,7	214,3	215,8	222,3	16,7	3,0
10	285,6	269,1	305,2	291,2	334,3	419,5	363,8	359,4	25,8	-1,2
Samtliga (total)	141,1	130,4	136,7	138,1	147,1	162,2	159,3	162,4	15,1	1,9

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

8.4.3 Kapitalinkomsternas betydelse har ökat

Under 1990-talet och 2000-talet har kapitaltalet som inkomstkälla, och då framförallt kapitalvinsterna, fått allt större betydelse för hushållen. Upp- och nedgångar på börsen samt förändringar i beskattningen av kapitalvinster har påverkat hushållens agerande. Under 1994 var kapitalvinsterna tillfälligtvis lägre beskattade och då passade också hushållen på att realisera sina tillgångar. Uppgången på börsen under 1996-2000 medförde att många hushåll gjorde stora vinster under dessa år. I 8.13 Tabell redovisas de totala kapitalvinsterna 1991-2002. Redovisningen avser de kapitalvinster som ligger till grund för taxeringen. Grovt räknat står männen för ca två tredjedelar och kvinnorna för den resterande tredjedelen av den totala summan genom

alla åren. I tabellen kan vi se att andelen hushåll med kapitalvinst har ökat sedan början av 1990-talet. Under 1991 var det knappt 8 procent av hushållen som redovisade kapitalvinster och 2002 var motsvarande siffra drygt 20 procent. År 2000 var andelen över 30 procent.

Kapitalvinsterna är ojämnt fördelade. Den tiondel som hade de största kapitalvinsterna under 2001 realiserade nästan 100 procent av totalsumman.¹ Det gör att kapitalvinsterna i hög grad påverkar inkomstspridningen. Den kraftigt ökade inkomstspridningen åren 1991, 1994, 1996-2000 kan till stor del förklaras av hushållens jämförelsevis stora kapitalvinster dessa år.

Under 2002 var kapitalvinsterna 50,4 miljarder, vilket är mindre än hälften av vinsterna från 2000 och 1999.

¹ Minskade vinster 2001 – Kapitalvinster och kapitalförluster, s.5, Rapport 2003, Statistiska centralbyrån

8.13 Tabell

Kapitalvinst och andel hushåll med kapitalvinster 1991, 1994-2002, mdkr och procent, 2002 års priser

Total capital gain and share of households with capital gain 1991, 1994-2002, BSEK and percent, price level of 2002

	Realisationsvinst, mdkr									
	Capital gain, BSEK									
	1991	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Samtliga (all)	48,1	41,5	22,2	43,9	61,3	66,6	106,0	136,2	69,7	50,4
Kvinnor (women)	17,9	13,8	7,6	14,6	20,0	22,2	34,7	39,8	25,1	32,0
Män (men)	30,3	27,7	14,6	29,3	41,2	44,4	71,3	96,5	44,6	18,5
Andel hushåll med realisationsvinst, % (Fraction with capital gain, %)	7,8	..	13,8	19,6	25,8	22,4	28,1	30,3	20,6	20,6

Källa: SCB, Totalräknad inkomststatistik loF samt Inkomstfördelningsundersökningen

8.4.4 Inkomstutveckling för olika grupper

Under 2002 hade samtliga, om man undantar män i åldrarna 18-22 år, en högre ekonomisk standard än vad de i motsvarande ålder hade 1991 (se 8.14 Tabell). Även kvinnor i åldern 18-22 har haft en förhållandevis svag inkomstutveckling mellan 1991 och 2002. Detta beror på att ungdomar utbildar sig under allt längre tid, vilket leder till att steget in på arbetsmarknaden senareläggs. De som var 75 år och äldre 2002 hade en betydligt högre ekonomisk standard än vad motsvarande grupp hade 1991.

Efter mitten av 1990-talet vände inkomstutvecklingen och allt fler grupper fick ökade inkomster. Sedan 1995 har medianinkomsten för samtliga stigit med 23 procent. För de mellan 23-64 år, alltså de i åldrarna där andelen förvärvsarbete är störst, har inkomstutvecklingen varit ännu bättre. Ålderspensionärerna har haft en betydligt svagare utveckling på sina inkomster. De som var 75 år och äldre 2002 hade, trots en god inkomstutveckling under 2002, knappt 12 procent högre inkomst än vad de i motsvarande ålder hade 1995. Två förklaringar till att pensionärerna har haft en svagare inkomstutveckling än övriga grupper sedan 1995 är att den ökade systerlösheten, mellan 1995 och 2002, samt reallöneökningarna, endast har kommit de förvärvsarbete till del.

Sammanboende har haft den bästa inkomstutvecklingen

I 8.15 Tabell redovisas inkomstutvecklingen för olika hushållstyper 1991 och 1996-2002. Om man bortser från de unga ensamstående har samtliga hushållstyper haft en positiv inkomstutveckling under den undersökta perioden. Skillnaderna i utveckling är dock stora beroende på vilken hushållstyp man studerar. Generellt har sammanboende haft en betydligt bättre inkomstutveckling än ensamstående. De sammanboende utan barn har haft den allra bästa utvecklingen. Deras disponibla inkomst har mellan åren 1991-2002 ökat med 16 procent. De är också den hushållstyp som har den högsta disponibla inkomsten. Även de sammanboende med barn har haft en förhållandevis god inkomstutveckling. De ensamstående har under samma tidsperiod haft en betydligt sämre utveckling av sina inkomster. Allra sämst utveckling har de unga ensamboende haft. De ensamboende mellan 18 och 29 år hade 2002 en nästan 3 procent lägre inkomst än vad de i motsvarande ålder hade 1991. De ensamstående föräldrarna är en annan grupp som har haft en svag utveckling av sina inkomster mellan 1991 och 2002. Det var först under 2001 som deras inkomst nådde upp till samma nivå som i början av 1990-talet. De ensamstående med barn är den enda hushållstypen som hade en negativ inkomstutveckling under 2002.

8.14 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet för samtliga individer i kosthushåll, fördelade på kön och ålder, medianen i tkr/ke, 2002 års priser

Disposable income per weighted consuming unit for all individuals in housekeeping units by gender and age, medians in KSEK/cu, price level of 2002

Kön och ålder Gender and age	Median, tkr Median, KSEK								Förändring Change	Förändring Change
	1991	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2002/91 %	2002/01 %
Kvinnor (women)										
0-6	111,5	99,3	103,3	107,9	110,4	119,6	124,5	125,7	12,7	1,0
7-17	119,9	107,0	106,7	112,3	116,3	121,1	127,5	129,5	8,1	1,6
18-22	127,2	103,8	108,9	108,5	113,3	121,4	126,2	130,1	2,2	3,1
23-29	124,7	115,1	114,0	114,7	125,5	131,9	138,5	139,2	11,7	0,5
30-39	121,2	108,7	112,9	118,1	121,3	128,7	137,6	137,9	13,8	0,3
40-49	151,2	132,8	135,1	135,9	138,6	146,8	151,1	153,0	1,2	1,3
50-59	167,7	162,2	159,8	162,6	169,7	184,3	184,9	190,6	13,6	3,1
60-64	147,0	138,7	145,9	148,3	155,5	163,7	162,1	170,0	15,6	4,9
65-74	110,8	115,9	116,3	116,8	121,9	121,0	125,3	129,3	16,6	3,2
75-	89,2	95,8	94,9	97,4	101,1	101,0	100,6	106,0	18,9	5,4
23-64	140,6	129,0	130,9	133,2	139,2	148,9	152,3	156,8	11,6	2,9
Samtliga kvinnor (all women)	124,3	115,3	116,6	119,8	125,2	131,1	135,9	139,2	12,0	2,4
Män (men)										
0-6	110,1	97,1	102,2	107,3	111,6	118,7	122,6	125,1	13,6	2,0
7-17	120,3	105,6	107,0	111,1	116,0	123,2	129,0	132,9	10,5	3,1
18-22	135,6	113,7	117,9	120,9	128,0	132,8	134,7	135,4	-0,2	0,5
23-29	143,6	123,0	124,9	129,2	137,4	149,3	147,4	148,9	3,7	1,0
30-39	127,7	118,8	122,4	125,3	131,8	139,9	148,4	152,3	19,3	2,6
40-49	147,1	127,4	131,3	134,8	138,4	146,4	150,7	158,1	7,5	5,0
50-59	169,3	156,6	161,8	167,3	172,3	184,5	186,5	190,3	12,4	2,0
60-64	159,4	150,6	161,8	161,9	166,3	176,5	180,2	190,4	19,5	5,7
65-74	128,0	127,9	129,9	132,8	136,6	140,0	141,0	145,9	14,0	3,5
75-	94,9	106,7	107,0	109,8	111,6	113,0	114,4	119,5	25,9	4,4
23-64	146,9	132,2	137,2	140,8	146,0	156,1	160,0	165,7	12,8	3,6
Samtliga män (all men)	131,8	120,9	124,1	127,4	132,3	140,2	144,2	149,0	13,0	3,3
Kvinnor + män (women + men)										
0-6	110,8	98,3	102,7	107,7	111,1	119,4	123,4	125,5	13,2	1,6
7-17	120,2	106,3	106,7	111,8	116,1	122,2	128,3	131,5	9,4	2,5
18-22	131,7	108,4	113,8	114,3	121,1	126,4	131,0	132,5	0,7	1,1
23-29	133,7	118,8	119,7	121,0	132,0	139,9	143,3	144,5	8,0	0,9
30-39	124,4	113,7	117,5	121,7	126,7	134,1	143,1	145,2	16,7	1,4
40-49	149,4	130,2	133,0	135,3	138,5	146,7	150,9	156,4	4,7	3,6
50-59	168,6	159,2	160,7	164,6	171,2	184,3	185,6	190,5	13,0	2,6
60-64	153,0	143,7	153,5	154,9	160,5	168,7	169,4	178,7	16,8	5,5
65-74	118,1	121,0	122,0	124,0	128,7	128,9	132,6	136,7	15,7	3,1
75-	91,0	99,2	98,7	100,6	104,1	104,2	104,9	110,3	21,2	5,1
23-64	143,6	130,6	134,4	136,8	142,7	152,6	156,4	161,5	12,5	3,3
Samtliga (all)	128,1	118,1	120,4	123,3	128,9	135,8	140,1	143,9	12,4	2,7

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

8.15 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet för individer i kosthushåll, fördelade på hushållstyp, medianen i tkr/ke, 2002 års priser

Disposable income per weighted consuming unit for all individuals in housekeeping units by type of household, medians in KSEK/cu, price level of 2002

	Median, tkr/ke								Förändring Change 2002/91 %	Förändring Change 2002/01 %	Antal Number 2002
	1991	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002			
Ensamboende (Persons not co-living)											
Utan barn (no children)	116,3	108,9	110,5	110,6	116,9	120,8	122,1	128,2	10,2	5,0	2 103 324
därav 20-29 år	123,3	102,6	105,6	105,2	113,5	118,4	119,4	120,2	-2,6	0,6	443 612
30-64 år	141,7	130,3	131,7	134,2	138,9	145,1	150,2	157,3	11,0	4,8	977 591
65 - år	92,9	97,8	97,4	98,5	102,0	102,0	101,2	106,6	14,7	5,3	682 121
Med barn 0-19 år (children)	101,5	93,7	91,7	94,8	98,5	100,9	105,0	104,8	3,3	-0,1	288 588
därav med 1 barn	106,2	101,5	95,4	99,2	103,5	107,5	111,9	111,7	5,2	-0,2	167 045
med >1 barn	95,0	83,5	86,8	88,8	91,3	94,7	97,8	97,3	2,4	-0,5	121 543
Sammanboende (Persons co-living)											
Utan barn (no children)	157,2	148,9	154,1	157,3	165,6	173,6	177,6	182,5	16,1	2,8	2 039 303
därav 20-29 år	166,9	146,9	149,7	154,6	164,5	167,5	179,2	183,1	9,7	2,2	211 931
30-64 år	182,5	172,3	177,0	181,5	188,2	201,4	205,7	212,4	16,4	3,2	1 071 586
65 - år	115,5	121,1	122,3	126,1	130,0	129,0	132,0	136,3	18,0	3,2	755 786
Med barn 0-19 år (children)	129,6	117,0	120,0	124,4	129,3	138,7	144,1	147,2	13,6	2,2	1 742 933
därav med 1 barn	149,2	134,7	139,3	140,7	147,4	157,3	164,3	165,8	11,2	0,9	619 120
med 2 barn	126,7	114,7	117,7	123,1	128,6	136,4	139,8	146,4	15,6	4,7	776 870
med >2 barn	107,6	94,5	95,6	102,4	105,1	113,4	117,1	121,0	12,4	3,3	346 944
Övriga hushåll (Other households)	160,6	148,7	149,4	155,7	156,8	170,7	171,5	173,6	8,1	1,2	440 871
därav Ensamstående (not co-living)	130,4	117,5	122,9	124,5	129,8	131,1	141,1	141,4	8,5	0,2	151 046
Sammanboende (co-living)	172,4	159,3	164,6	172,9	175,3	188,0	189,0	192,4	11,6	1,8	289 826
Samtliga 20- år (all 20- years of age)	132,8	123,9	126,3	129,1	134,6	141,7	145,5	149,5	12,6	2,7	6 615 020

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

8.4.5 Arbetsinkomsterna ökade

I tabell 8.16 visas arbetsinkomsten för helårs- och heltidsanställda i åldersgruppen 20-64 år. Med arbetsinkomst menas här summan av lön, företagarinkomst, sjukpenning, föräldrapenning och dagpenning vid utbildning och tjänstgöring (repetitionsutbildning) inom totalförsvaret.

Utvecklingen av arbetsinkomsten har i stort följt det mönster som tidigare beskrivits för den disponibla inkomsten. Lågkonjunkturen i början av 1980-talet minskade den genomsnittliga arbetsinkomsten. Mellan 1991 och 1995 låg arbetsinkomsterna på en stabil nivå. Höga löneavtal tillsammans med en ökad efterfrågan på välutbildad arbetskraft gav markant ökade arbetsinkomster år 1996. Arbetsinkoms-

terna har sedan fortsatt att stiga fram till 2002. Vid studier av 8.16 Tabell är det viktigt att ha i åtanke att populationen är heltids- och helårsanställda, d.v.s. personer som i princip inte berördes av mer omfattande arbetslöshet eller ofrivilligt deltidsarbete. Arbetslösheten under 1990-talet berörde framför allt personer utanför denna population.

Om man studerar inkomstutvecklingen i olika inkomstskikt framgår det att utvecklingen har varit betydligt bättre för de med höga inkomster. Gränsvärdet som avgränsar de 10 procent med de lägsta inkomsterna (P10) stod i stort sett stilla under perioden 1980-1996. Mellan 1980 och 2002 ökade inkomsten med knappt 19 procent. Under samma period steg gränsvärdet som

8.16 Tabell

Arbetsinkomst för helårs- och heltids anställda utan inkomst från näringsverksamhet, 20-64 år, tkr, 2002 års priser

Income from work for full year and full-time employed with no entrepreneurial income, 20-64 years, KSEK, price level of 2002

	1980	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Kvinnor (Women)															
Medelvärde (mean value)	188,5	176,7	206,2	196,3	196,2	194,9	200,7	198,0	211,3	217,1	225,9	232,8	240,8	245,0	250,7
P10	146,6	133,6	158,0	142,9	142,1	141,8	146,4	142,0	147,4	154,5	161,9	167,1	166,4	171,0	175,9
Median	182,6	170,8	193,0	183,9	185,3	184,1	189,2	184,1	198,1	203,6	210,5	215,6	224,1	225,3	230,8
P90	235,3	226,7	268,7	261,1	259,3	257,4	264,2	262,2	283,9	288,8	303,1	315,8	329,5	341,3	345,9
Män (Men)															
Medelvärde (mean value)	233,2	226,2	262,8	255,5	254,8	255,0	261,4	254,1	269,0	275,3	289,6	297,2	311,7	311,8	315,2
P10	162,8	155,0	180,9	167,8	169,1	166,5	166,5	162,7	169,6	177,7	183,3	189,3	189,2	193,0	197,7
Median	209,2	205,0	238,6	228,9	229,1	226,5	228,8	227,3	236,7	244,5	253,5	259,3	265,3	270,1	274,4
P90	331,0	318,4	370,8	366,0	371,3	367,6	385,9	370,6	397,9	412,1	433,3	442,0	462,2	465,9	466,9
Samtliga (All)															
Medelvärde (mean value)	219,5	208,6	242,0	232,5	232,1	230,7	237,1	231,8	246,0	251,9	264,1	270,5	282,7	284,0	288,7
P10	155,3	147,2	167,6	155,2	156,4	154,7	155,6	150,8	157,7	164,5	171,6	176,7	177,2	180,9	184,4
Median	199,3	189,1	220,1	211,3	209,9	207,5	211,4	209,0	220,2	226,9	235,5	240,3	245,7	249,5	255,0
P90	303,6	291,2	333,6	327,7	329,3	330,2	340,2	332,1	357,5	364,6	383,9	395,1	415,8	416,6	421,9
Kvinnors inkomst i % av männens (Women's income in % of men's)															
Medelvärde (mean value)	80,8	78,1	78,4	76,8	77,0	76,4	76,8	77,9	78,5	78,8	78,0	78,3	77,3	78,6	79,5
Median	87,3	83,3	80,9	80,3	80,9	81,3	82,7	81,0	83,7	83,2	83,1	83,2	84,5	83,4	84,1
Antal i tusental (Number in thousands)															
Kvinnor (Women)	677	770	859	949	916	868	882	904	920	944	948	1 024	1 042	1 091	1 057
Män (Men)	1 525	1 395	1 478	1 495	1 445	1 281	1 317	1 368	1 389	1 405	1 419	1 450	1 507	1 532	1 510
Samtliga (All)	2 202	2 165	2 337	2 444	2 361	2 149	2 199	2 272	2 309	2 349	2 367	2 474	2 549	2 623	2 567

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

avgränsar de 10 procent med högst inkomst (P90) med 39 procent. Från 1991 och fram till 2002 ökade inkomsten med 19 procent för låginkomsttagarna och 29 procent för de med de högsta inkomsterna.

Avståndet mellan kvinnors och mäns arbetsinkomster var som lägst år 1980, men har sedan dess ökat. Mellan 1993 och 2001 ökade antalet personer som varit heltidsanställda hela året. Under 2002 minskade antalet något.

8.5 Kvinnors och mäns förmögenhet

I den löpande officiella inkomststatistiken redovisas den taxerade förmögenheten. För analyser av förmögenhetsfördelningen är detta otillräckligt. I begreppet taxerad förmögenhet ingår endast nettoförmögenheten (tillgångar minus skulder) för de hushåll som har en beskattningsbar förmögenhet över skattepliktsgränsen. Inkomståret 2002 ligger

den gränsen på 2 000 000 kr för sambeskattade och 1 500 000 kr för övriga. Redovisningen täcker därmed inte alla individer och hushåll och värderingen av tillgångarna speglar inte marknadsvärdet.

SCB har för inkomståret 2002 fått i uppdrag av regeringen att publicera förmögenhetsstatistik. Siffrorna i detta avsnitt är till stor del hämtade från detta arbete.²

8.5.1 Få äger mycket

Förmögenhetsfördelningen är mycket ojämn. I 8.17 Tabell kan vi se att under 2002 hade de 1 procent (topp 1 procent) mest förmögna individerna nästan en fjärdedel av den sammanlagda förmögenheten. De 10 procent (topp 10 procent) rikaste förfogade över mer än två tredjedelar av den sammanlagda förmögenheten. Nettoförmögenhetens medianvärde för samtliga individer var 30 000 kr år 2002. Topp 1 procent hade ett motsvarande värde på 4,8 miljoner kr.

² SCB:s rapport Förmögenhetsstatistik 2002 – sammansättning och fördelning

8.17 Tabell

Spridning av nettoförmögenhet för samtliga kvinnor och män 2002, procent och tkr Distribution of net wealth for all women and men in 2002, percent and KSEK

	Nettoförmögenhet Net wealth					
	Kvinnor Women		Män Men		Samtliga All	
	% av summa % of sum	Median, tkr Median, KSEK	% av summa % of sum	Median, tkr Median, KSEK	% av summa % of sum	Median, tkr Median, KSEK
Topp 1 % (Top 1 %)	17,8	4 716	29,3	4 887	24,3	4 826
Topp 10 % (Top 10 %)	62,7	1 535	74,8	1 647	69,6	1 596
Samtliga (All)	100	31	100	30	100	30

Källa: SCB, Förmögenhetsstatistik 2002

Nettoförmögenheten följer ett tydligt mönster över livscykel. I unga år är inkomsten lägre och hushållen finansierar studier och bostadsköp till stor del med lån. Under denna period överstiger ofta skulderna de tillgångar man har. Senare ökar inkomsten och tillgångarna växer samtidigt som skulder amorteras. Förmögenheten är som störst då man når pensionsåldern. I 8.18 Tabell visas kvinnors och mäns nettoförmögenhet i olika åldersgrupper. Förmö-

genheten mätt som medianen var 2002 som störst för de i åldersgruppen 55-74 år. Detta gällde både kvinnor och män. Generellt sett har män större tillgångar än kvinnor. Skillnaderna mellan könen är relativt små i unga år men blir sedan större. En man mellan 65-74 år hade år 2002 nästan en halv miljon kr (medianvärde) i nettoförmögenhet. En kvinna i samma åldersgrupp hade 258 000 kr.

8.18 Tabell

Nettoförmögenhet för kvinnor och män år 2002, 18 år och äldre, uppdelat efter ålder, medel- och medianvärden i tkr Net wealth for women and men in 2002, 18 years and older, by age, means and medians in KSEK

Ålder Age	Nettoförmögenhet Net wealth					
	Kvinnor Women		Män Men		Samtliga All	
	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK
18-24	51,5	0	51,3	0	51,4	0
25-34	97,8	0	128,4	0	113,4	0
35-44	250,5	54	323,4	65	287,8	59
45-54	435,5	170	557	198	496,9	184
55-64	581,1	268	884,3	406	733,6	331
65-74	560	258	869,6	483	705,7	349
75-	486,6	188	783,8	409	601,7	259
Samtliga (All)	285,8	31	386,1	30	335,5	30

Källa: SCB, Förmögenhetsstatistik 2002

8.5.2 Miljonärer

I 8.19 Tabell ser vi att det år 2002 fanns 946 000 hushåll med en marknadsvärderad förmögenhet över 1 miljon kronor. Samma tabell visar att män är miljonärer i större utsträckning än kvinnor. Av samtliga män har drygt 11 procent en nettoförmögenhet på över 1 miljon kronor jämfört med drygt

8 procent av kvinnorna. Det är betydligt färre personer som har en miljoninkomst jämfört med antalet personer som har en miljonförmögenhet. Omkring 22 000 personer hade 2002 en löpande inkomst från arbete eller pension på 1 miljon kronor eller mer. Lägger vi till kapitalinkomsterna ökar antalet med miljoninkomst till drygt 34 000.

8.19 Tabell

Miljonärer 2002, antal och andel av populationen

Millionaires in 2002, number and fraction of population

	Antal Number	% av populationen % of population
Marknadsvärderad förmögenhet (wealth to market value)		
Hushåll (<i>family</i>)	946 004	20,1
Kvinnor (<i>women</i>)	378 429	8,4
Män (<i>men</i>)	509 326	11,5
Samtliga (all)	887 755	9,9
Förvärvsinkomst (income from employment and business)		
Kvinnor (<i>women</i>)	2 005	0,1
Män (<i>men</i>)	19 602	0,5
Samtliga (all)	21 607	0,3
Förvärvs- och kapitalinkomst (income from employment, business and capital)		
Kvinnor (<i>women</i>)	5 716	0,1
Män (<i>men</i>)	28 681	0,7
Samtliga (all)	34 397	0,4

Källa: SCB, Totalräknad statistik IoF samt Förmögenhetsstatistik 2002

8.5.3 Kvinnor innehar mindre än hälften av nettoförmögenheten

8.20 Tabell visar att drygt 70 procent av individernas förmögenhet år 2002 bestod av fastigheter, som till största delen är egna hem. Drygt 40 procent av de totala tillgångarna utgjordes av egna hem. Börsnoterade aktier stod 2002 för 6 procent av individernas totala tillgångar.

Kvinnor innehade ungefär 43 procent av den totala nettoförmögenheten. Skillnaden i fördelningen mellan kvinnor och män är stor beroende på vilket typ av tillgång man studerar. Bostadsrätter och skattepliktiga försäkringar är de två typer av tillgångar där kvinnor hade mer än män. Kvinnor och män hade ungefär lika stora förmögenheter i fonder, medan kvinnor bara ägde ungefär en tredjedel av värdet av de börsnoterade aktierna. Skillnaderna mellan könen var ännu större om man tittar på hyres- respektive jordbruksfastigheter. Här stod kvinnorna för mindre än en tredjedel av det totala innehavet.

Redan tidigare har det konstaterats att förmögenhetsfördelningen är ojämn. Den förmögnaaste procenten av befolkningen ägde 2002 nästan en fjärdedel av den totala

förmögenhetssumman. Fördelningen skiljer sig mycket mellan olika typer av tillgångar. Relativt många ägde ett eget hem. Det är också en typ av tillgång som är förhållandevis jämnt fördelad. Topp 1 procent ägde ungefär 14 procent av det totala marknadsvärdet. Börsnoterade aktier är en annan tillgång som innehas av relativt många. Här var dock fördelningen en helt annan. Topp 1 procent ägde drygt 72 procent av det totala värdet. Aktier är alltså betydligt ojämnare fördelade än fastigheter. Förmögenhetens storlek och fördelning påverkas mycket starkt av tillgångarnas värdeförändringar. Eftersom fastighetsinnehavet är jämnare fördelat än aktieinnehavet så medför värdeökningar på fastigheter att detta kommer fler till godo och förmögenhetsfördelningen blir därmed jämnare. När istället aktiekurserna ökar stiger de rikaste hushållens förmögenhet mest och förmögenhetsfördelningen blir därmed ojämnare.

År 2002 hade drygt hälften av alla skulder. Skuldernas andel av tillgångarna (skuldsättningsgraden) uppgick till ca 31 procent.

8.20 Tabell

Förmögenhetens sammansättning för samtliga kvinnor och män 2002, mdkr och procent

Composition of wealth for all women and men in 2002, BSEK and percent

	Summa, mdkr			% av tillgångar			% med tillgångar			Topp 1% andel av totalsumma		
	Total, BSEK			% of assets			% with assets			Top 1% share of the total sum		
	Kvinnor Women	Män Men	Samtliga All	Kvinnor Women	Män Men	Samtliga All	Kvinnor Women	Män Men	Samtliga All	Kvinnor Women	Män Men	Samtliga All
Fastigheter mm (Real estate)												
Eget hem (Own house)	810	1053	1863	43,8	42,6	43,1	25,6	31,6	28,6	13,3	15,3	14,4
Bostadsrätt (Tenant ownership)	208	181	388	11,2	7,3	9,0	11,4	10,8	11,1	40,5	40,0	40,2
Fritidshus (Buildings for seasonal use)	127	145	272	6,9	5,9	6,3	7,0	8,0	7,5	41,7	43,2	42,5
Jordbruksfastighet (Agricultural property)	94	239	333	5,1	9,7	7,7	3,4	5,5	4,4	61,3	76,2	72,0
Hysesfastighet (Apartment property)	49	110	158	2,6	4,4	3,7	0,3	0,6	0,4	100,0	100,0	100,0
Övriga fastigheter inkl tomtmark (Other real estate, ground incl.)	14	28	42	0,8	1,1	1,0	1,4	2,1	1,8	89,5	93,4	92,1
Summa reala tillgångar (Total real assets)	1 302	1 755	3 057	70,4	71,0	70,7	40,2	45,5	42,8	13,1	22,3	18,4
Finansiella tillgångar (Financial assets)												
Bankmedel (Deposits)	181	221	402	9,8	8,9	9,3	41,6	42,2	41,9	21,7	32,4	27,6
Räntefonder mm (Interests funds etc.)	25	22	47	1,3	0,9	1,1	6,9	5,4	6,2	63,8	70,9	67,1
Andra fonder än räntefonder (Mutual funds)	136	137	273	7,4	5,5	6,3	48,6	47,2	47,9	23,2	30,9	27,1
Börsnoterade aktier (Shares listed in the stockmarket)	86	174	260	4,6	7,0	6,0	19,7	28,5	24,0	67,3	74,8	72,4
Obligationer och övriga värdepapper (Bonds)	34	41	76	1,9			9,9	9,6	9,7	49,3	57,4	53,7
Skattepliktig försäkring (Tax liable insurance)	56	51	107	3,0	2,1	2,5	12,4	11,2	11,8	50,8	53,2	52,0
Summa finansiella tillgångar (Total financial assets)	518	646	1164	28,0	26,1	26,9	70,7	71,0	70,9	22,7	35,6	29,9
Övriga tillgångar (Other assets)	30	72	102	1,6	2,9	2,4	1,8	2,4	2,1	94,2	97,0	96,2
Summa tillgångar (Total assets)	1 850	2 473	4 323	100,0	100,0	100,0	78,3	78,5	78,4	13,3	24,2	19,5
Skulder (debts)	560	764	1323	30,3	30,9	30,6	49,5	55,0	52,2	10,7	23,3	17,9
Nettoförmögenhet (net wealth)	1 290	1 709	2 999	69,7	69,1	69,4				17,7	29,2	24,3

Källa: SCB, Förmögenhetsstatistik 2002

